

Rajki Annamáriáról a negyedik nap reggelén kapcsolták le a lélegeztetőgépet. Az orvosok egybehangzó véleménye szerint a tüdeje már annyira rugalmatlanul gyenge volt, és annyira képtelen az önálló működésre, hogy értelmetlenség lett volna mesterségesen tovább életben tartani a beteget. A férje írta alá a beleegyező nyilatkozatot. A lánya csak bólogatott, de nem szólt semmit. Néhány perccel később beengedték őket az asszonyhoz. Élettelen teste még meleg volt. Rajki László lehúzta felesége fejéről a lepedőt. Még egyszer látni akarta az arcát. Azt az arcot, amely inkább tűnt fáradtnak, mint merevnek. A veseelégtelenség fájdalmai sem látszóttak Annamárián. Nyugodt tekintete túlon túl beletörődően árulkodott arról, hogy már napokkal korábban és végérvényesen feladta a küzdelmet. Hosszúra nyúlt szenvedés volt mögötte, de így is látszott az arcán, hogy nehezen adta meg magát.

– Kicsikém, pár percre magamra hagynál édesanyáddal? – fordult suttogva a lányához Rajki.

– Persze apa, maradj csak. Nekem úgyis vissza kell mennem az osztályra – felelte a lánya. – Majd később még átjövök anyuhoz, én is el akarok búcsúzni tőle.

– Meddig maradhatok? – tudakolta elcsukló hangon az apja. Látszott rajta, hogy most értette meg a visszafordíthatatlant. A remény maradék esélyét elzáró pillanatot.

– Anyát csak két óra múlva viszik le a patológiára. Maradj nyugodtan. Szólok az osztályos orvosnak, hogy ne zavarjanak.

Rajki az egyágyas kórterem ablakából látta, ahogy a hegyek mögött leereszkedett a nap. A kórterem hófehér falára vetítődő narancsfénye különös, de ünnepi hátteret kölcsönzött a vallomásának.

– Drága szívem! – kezdte, majd szavakat keresve köhintett egyet. – Nem mindig voltam hozzád olyan, amilyennek lennem kellett volna, de szerettelek. Jobban szerettelek, mint az a másik, de nem tudtam úgy kimutatni, ahogy ő. Kérgesebbek voltak a mondataim, sőt egyszerűbbek, mert én soha nem voltam a szavak mestere – sóhajtotta és mély levegőt vett. Többször nyelt is egyet-egyet.

Érződött, hogy keresi, kutatja a gondolatait. Tudatában volt annak, hogy amit most mond a halott feleségének, azt neki még egyszer nem mondhatja el. Jó volt kettesben lenni az asszony testével, de legalább annyira fájdalmasan nehéz is. A halott teste által sugárzott indulatokat nem könnyű ellensúlyozni. Mintha az élettelen testben még benne lakna a lelke és bentről dörömbölne, hogy engedjék ki, mert a lelket nem lehet eltemetni, sem elhamvasztani. A lélek ugyanis itt marad velünk. Ezért tudjuk előhívni évtizedek múlva is.

Hosszú hallgatás után folytatta:

– Egyszer már majdnem meghaltál, szívem, amikor Máriát szülted. Sohasem hittem Istenben, de akkor napokig könyörögtem hozzá, hogy ne vegyen el téged tőlünk – mondta az ágy széléhez térdelve. Jobb kezét gyengéden az asszony testére tette. Könnyeivel küszködve folytatta: – Akkor meghallgatott a Jóisten, most viszont cserbenhagyott! – kiáltotta és elcsuklott a hangja.

Kézfejjével gyengéden simogatni kezdte az asszony vállait. Felesége mélybarna

hajában ezüstös hajszálok csillogtak. Rajki László felállt. Lassan odahajolt a fejéhez és homlokon csókolta hitvesét.

Rekedt hangon suttozta:

– Rettenetesen szomorú, elhagyott, magára maradt lány voltál, amikor megismertelek. Elkeseredettségednél csak a szemeid voltak fájdalmasabbak. El sem tudtad képzelni, hogy újra lehet kezdeni az életet. Létezhet egy másik ember, egy másik férfi, akihez bizalommal fordulhatsz, akit ugyanúgy szerethetsz, mint azt a másikat. Azt, aki hirtelen felindultságában ostobán ellökött magától. Elhasznált mosogatórongyként dobott a szemébe... – magyarázta egyre hangosabban, majd az ágy széléhez támasztotta a könyökét és a kezeit összekulcsolta. A halott asszonyára nézett.

– Miért hagytál itt, Annamari? Miért nem vittél magaddal? – kérdezte, bár nem várhatott választ.

Két tenyerébe temette az arcát. Percekig így maradt, mozdulatlanul. Amikor felállt az ágytól, már sötétedett. A lepedőt gyengéden visszahajtotta felesége fejére. Azzal elhagyta a kórtermet.

A kórház udvarán beült az autójába és elhajtott. Otthonról hívta fel a lányát. Csak annyit tudott neki mondani:

– Hazamentem.

Valamit még morzszolt a szájában, de azt nem lehetett igazán érteni. Mária nem nagyon foglalkozott azzal, hogy az apja mit mondott a telefonba, mert éppen egy beteget kísért a kezelőbe. Közben felhívta a patológia főorvosát és kérte, hogy estig ne vigyék az alagsorba az édesanyját. Amikor befejezték a kórházi sebészet délutáni szakrendelését, visszament a kórterembe. Közelebb húzta az ágyhoz az éjjeliszekrény melletti széket és leült. Odakinn már szürkére szomorodtak a hegyek. Nézte a letakart édesanyját, a lepel alatti mozdulatlanságot. Erős szeretett volna lenni, de nem tudott. Megrendültségében dadogni kezdett:

– Anyu...kám! Én egyet...le...nem! Keresem a szá...vakat. Tu...dom, nehezen születtem meg. Hat évvel az abortuszod után, és... és hogyan? Majdnem belehaltál – suttozta. – Nem fogok sírni, mert előtted nem szabad – csuklott el a hangja és a lepedőn keresztül megfogta anyja összekulcsolt kezeit. – Milyen bátor voltál, édesanyám, hiszen az orvosok nem javasolták, hogy gyermeket vállalj. Te mégis megszültél engem... Emlékszel? Két hete még arról beszéltünk, mennyire bánt téged, hogy nem lehetett testvérem. Tudod, titkon azért reménykedtem benne... Ne haragudj rám anya, de én nagyon szerettem volna, ha nem egyedül nővök fel veletek! S te erre, egy hatalmas sóhajtás kíséretében azt válaszoltad: „Máriám! Lett volna egy bátyád, de nem tartottam meg. Eldobtam, pedig már a harmadik hónapban voltam veled!”

Mária visszahúzta a kezeit.

Annyiszor hallott az apja előtti férfiről, hogy akkor is le tudta volna írni, ha a legmélyebb álmából riasztják fel. Arról a férfiről soha nem akart rosszat mondani az édesanyja. A nevét sem ejtette ki a száján, mert mindig úgy kezdte: az a férfi. Legbelül szerette volna gyűlölni, de nem tudta rávenni a lelkét. Kifelé, másoknak vagy a

rokonainak mondta, de azt se meggyőződésből, mert még mindig szerette. Senkinek se vallotta volna be, még saját magának sem, hogy így érez, vagy így emlékezik arra a férfirra, de következetesen mégis úgy nevezte: az a férfi... A leánya azt sem értette, hogy miért kapartatta ki a bátyját, mert az a gyermek szerelemben fogant, s a szerelem nem bűn. Nem egy harmadik személy, nem egy tárgy, amelyet megérinthetünk, hanem az érint meg bennünket. Átöleljük, megszenvedjük, kihordjuk, és féltő szeretetté kovácsoljuk.

Mária letörölte a könnyeit. Fölállt. Éppen akkor nyílt az ajtó, amikor vissza akart ülni. A patológiáról jöttek az átkozott pléhdobozzal.

– Mária, ne haragudjon! El kell vinnünk az édesanyját – szabadkozott az idősebbik halotyszállító.

– Csak egy percet engedjenek még nekem! – szólt erélyesebben a munkatársainak. – Kérem, várjanak odakinn! Majd szólok – mondta nekik. Nem haragudott rájuk, mert amazok csak a kötelességüket teljesítik. Utaztatják a testeket az utolsó földi állomásra. Oda, a hűvös patológia sablonos kamráiba, ahol mindenkit betolnak a neki kijelölt rekeszbe és beállítják a megfelelő hőmérsékletet.

Mária lehúzta a lepedőt édesanyja arcáról és megsimogatta a haját. Azt a haját, amelyet kislánykorában mindig meg akart fésülni, de nem engedte neki. A férjének sem engedte. Egyedül annak a másik férfinak engedte, nagyon régen, a vízparton, amikor kijöttek a Keszthelyi-öbölből és a fűre heveredtek. Velük volt a barátnőjük, mégse őt kérte meg, hogy hátul fésülje ki. Máriának most eszébe jutott, hogy pár éve, amikor arra jártak, nevetve mesélte az anyja:

– Az a férfi ki tudta fésülni. Gyengéd volt, nem húzta. Érezte, hogy milyen mélyen szánthatnak a fésű fogai. Szerelemből tette.

Mária megborzongott.

Sohasem találkozott azzal a másik férfival, csak az évtizedekkel ezelőtti fényképet látta, ahol gyengéden öleli az anyját a közeli kilátóban. Elképzelte, hogy a kórterem ablakából ellátni odáig. Letakarta a halottat és odament az ajtóhoz. Felkapcsolta a villanyt, behívta a halotyszállítókat. Aztán visszament a nővérszobába. Átöltözött, majd lesietett az osztálynak fenntartott parkolóba. A slusszkulcsot alig tudta az indítózárhoz dugni. Kétszer is lefulladt az autó. Harmadjára megugrott a kocs, mert remegő lábával elvettette a kuplung holtjátékát.

Hetekkel később, a kórházi szakrendelő folyosóján egy idősebb férfi lépett hozzá:

– Beszélhetnénk nem hivatalos ügyben? – kérdezte.

– Nem tudom, kicsoda Ön. Itt, a rendelőben általában csak hivatalos ügyben beszélnek a betegekkel. Kivéve, ha ismerem az illetőt – felelte meglehetősen udvariatlan stílusban.

– Jó, akkor majd máskor megkeresem – hőkölt vissza az ősz hajú ember, ám mégis tett azért egy újabb kísérletet: – Én vagyok az a másik férfi.

– Maga? Honnan tudta, hogy meghalt az anyám? – nézett megvetéssel a másikkra.

– Olvastam a gyászközleményekben.

– Azt sokan olvashatták – válaszolta a lány még elutasítóbban. – Különben is, anyámat – végakarátának megfelelően – szűk körben temettük, de ez nem magára tartozik. Viszont nem látásra!

Rajki Annamária lánya sarkon fordult és otthagyta azt a másik férfit. Este, a kocsi szélvédőjén, az ablaktörlő lapát alá tűzve talált egy vízhatlan borítékba csomagolt levelet, amelyet az a másik férfi írt:

„Kedves Mária!

Nem akartam feldúlni az életét, de úgy gondoltam, hogy fontos lehet magának ez a kép, amelyen az édesanyja áll a kolostor előtt, egy csokor tavaszi barkaággal. Akkor ismertem meg őt, de ez a közel fél évszázada készült fénykép már nem engem illet. Magácskánál biztosabb helyen lesz...”

JÓNÁS PÉTER: *Várkulcs II.*, (pittkréta, papír), 2019